

Kennisdocument

Niveaus basisvaardigheden

Welke kennis vind ik in dit document?

We hebben in Nederland verschillende niveau-omschrijvingen voor de basisvaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden. Welke niveaus zijn er allemaal? En hoe worden ze gebruikt in de volwasseneneducatie?

Dit document heeft vijf hoofdstukken:

1. Waarom zijn er niveau-omschrijvingen?
2. Niveaus voor taal
3. Niveaus voor rekenen
4. Niveaus voor digitale vaardigheden
5. Inzet in de volwasseneneducatie

1. Waarom zijn er niveau-omschrijvingen?

Met niveau-omschrijvingen geven we aan wat iemand moet kennen en kunnen voor een bepaalde vaardigheid. Zo is bijvoorbeeld vastgelegd wat een leerling aan het eind van de basisschool of het voortgezet onderwijs moet beheersen voor taal en rekenen. Scholen werken daar naartoe en kunnen zo toetsen of iemand het gewenste niveau heeft bereikt.

In de volwasseneneducatie kennen we de basisvaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden. Voor al deze vaardigheden zijn niveaus omschreven: wat moet een deelnemer kennen en kunnen om zich goed te kunnen redden in de samenleving? Als iemand onder een bepaald niveau zit, spreken we van laaggeletterdheid. Voor taal en rekenen is dat niveau 2F, dat is het ingangsniveau van het beroepsonderwijs. Voor digitale vaardigheden is dat niveau Basisniveau 2.

In hoofdstuk 2, 3 en 4 lees je meer over de verschillende niveaus voor taal, rekenen en digitale vaardigheden.

2. Niveaus voor taal

In Nederland worden verschillende soorten taalniveaus gehanteerd: de F-niveaus en de ERK-niveaus.

F-niveaus: 1F/2F/3F/4F

De F-niveaus zijn omschreven in het [Referentiekader taal en rekenen](#). Ze zijn ontwikkeld om doorlopende leerlijnen vast te leggen voor het hele onderwijs, van basisschool tot en met hoger onderwijs. Deze niveaus worden ook wel eens aangeduid als Meijerink-niveaus, omdat een commissie onder leiding van H.P. Meijerink ze heeft uitgewerkt. Sinds 2010 zijn deze F-niveaus wettelijk van kracht in het onderwijs. De F-niveaus 1F/2F/3F/4F staan voor 'fundamenteel' niveau, dat wat je zou moeten beheersen aan het einde van je schoolperiode. Er zijn ook S-niveaus uitgewerkt voor 'streef-niveaus', om leerlingen die het aan kunnen wat extra's te kunnen bieden.

Voor de omschrijvingen: <https://www.slo.nl/thema/meer/taal-rekenen/>.

Deze niveaus zijn later uitgewerkt tot eindtermen voor taal en rekenen voor volwassenen. Voor Nederlandstalige laaggeletterde volwassenen gebruiken we de referentieniveaus Instroom/1F/2F uit de [Standaarden en eindtermen ve \(2013\)](#). De standaarden zijn een hulpmiddel om leertrajecten vast te stellen. Eindtermen geven aan wat iemand moet hebben bereikt aan het eind van een opleiding.

Voor de omschrijvingen: <https://taalenrekenenmbo.nl/app/uploads/nieuw-2.-Standaarden-en-eindtermen-ve.pdf>.

ERK-niveaus: A1/A2/B1/B2/C1/C2

Voor anderstaligen gebruiken we de ERK-niveaus van het [Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen \(2008\)](#): A1/A2/B1/B2/C1/C2. Dit is een vertaling van het Common European Framework of Reference for Languages (CEF, 2001). Oorspronkelijk zijn deze niveaus dus bedoeld voor Nederlands als *vreemde* taal. In 2002 zijn deze omschrijvingen uitgewerkt voor Nederlands als *tweede* taal in het [Raamwerk NT2](#). Het inburgeringsexamen en de Staatsexamens NT2 zijn gebaseerd op dit Raamwerk NT2.

Het basisexamen inburgering in het buitenland is op niveau A1. Het inburgeringsexamen in Nederland is voor inburgeraars onder de oude Wet inburgering 2013 op niveau A2. In de nieuwe Wet inburgering 2021 is het standaardniveau B1: B1 voor de B1-route en B1/B2 voor de Onderwijsroute. Voor de Z-route is een lager niveau voldoende. De Staatsexamens NT2 zijn op niveau B1 en B2. Staatsexamen I (B1) bereidt voor op werk of opleiding op mbo 3/4, Staatsexamen II (B2) richt zich op werk of opleiding op hbo/wo-niveau.

Voor voorbeelden van deze examens zie:

- Examen niveau A1 - <https://www.naarnederland.nl/>,
- Examen niveau A2 - <https://www.inburgeren.nl/>,
- Examen niveau B1/B2 - <https://www.staatsexamensnt2.nl/>.

Op de website van de Taalunie is een voorbeelden- en oefenbank, met meer dan 130 voorbeelden van taken en prestaties voor lezen, luisteren, schrijven, spreken en gesprekken voeren. Zie: <https://erk-nederlands.taalunie.org/>.

Hieronder zie je een vergelijking van de beide niveaus in schema. Let op: de niveaus zijn niet helemaal vergelijkbaar; een kind met niveau 1F aan het eind van de basisschool heeft andere dingen geleerd dan een anderstalige volwassene met niveau A1.

Standaard onderwijs Nederlands	Instream	1F <i>eind basisschool</i>	2F <i>eind vmbo/mbo 3</i>	3F <i>eind havo/mbo 4</i>	4F <i>eind vwo</i>
Raamwerk NT2 anderstaligen	A1	A2 <i>inburgering 2013</i>	B1 <i>Staatsexamen I/ Inburgering 2021</i>	B2 <i>Staatsexamen II</i>	C1

Alfabetiseringsniveaus: Alfa A/Alfa B/Alfa C

Voor alfabetisering in het Nederlands als tweede taal is het [Raamwerk Alfabetisering NT2](#) ontwikkeld. Daarin worden drie niveaus omschreven: Alfa A, Alfa B en Alfa C. Alfa C is ongeveer gelijk aan niveau A1 van het Raamwerk NT2. In juli 2022 verscheen een [Europees Raamwerk Alfabetisering](#), ontwikkeld in opdracht van de Council of Europe.

3. Niveaus voor rekenen

F-niveaus

Bij rekenen worden F-niveaus gehanteerd. Deze zijn – net als voor taal – uitgewerkt in het [Referentiekader taal en rekenen](#) voor het reguliere onderwijs en in de [Standaarden en eindtermen ve](#) voor de volwasseneneducatie. In de volwasseneneducatie gebruiken we de referentieniveaus Instream, 1F en 2F. De standaarden zijn een hulpmiddel om leertrajecten vast te stellen. Eindtermen geven aan wat iemand moet hebben bereikt aan het eind van een opleiding.

Bij rekenen speelt ook het taalniveau een rol. Het taalniveau bij rekenen op Instroom is zeer eenvoudig, bij rekenen 1F wordt taalniveau 1F gebruikt, bij rekenen 2F is het taalniveau niet hoger dan 2F.

Voor de omschrijvingen: <https://taalenrekenenmbo.nl/publicaties/standaarden-en-eindtermen-ve/>

Niveaus voor rekenen in het mbo

In het schooljaar 2022-2023 startte het mbo met nieuwe rekeneisen. Deze rekeneisen vervangen de huidige referentieniveaus rekenen. Om het rekenonderwijs beter aan te laten sluiten bij de doelgroep in het mbo komen er aparte rekenniveaus voor de mbo-niveaus 2, 3 en 4. Deze worden mbo-rekenniveau 2, mbo-rekenniveau 3 en mbo-rekenniveau 4 genoemd. Voor de entreeopleidingen zijn geen aparte rekeneisen geformuleerd.

Voor de omschrijvingen: [Rijksoverheid: nieuwe rekeneisen mbo](#).

4. Niveaus voor digitale vaardigheden

Digitale vaardigheden in de volwasseneneducatie zijn op drie niveaus beschreven: Instroomniveau, Basisniveau 1 en Basisniveau 2. De standaarden en eindtermen zijn beschreven op Basisniveau 1 en Basisniveau 2. De standaarden zijn een hulpmiddel om leertrajecten vast te stellen. Eindtermen geven aan wat iemand moet hebben bereikt aan het eind van een opleiding. Op Instroomniveau zijn alleen standaarden beschreven.

Let op! In het document Standaarden en eindtermen ve staan ook niveau-omschrijvingen voor digitale vaardigheden. Die zijn echter in 2018 herzien en opnieuw beschreven in de [Handreiking digitale vaardigheden volwasseneneducatie \(2018\)](#).

5. Inzet in de volwasseneneducatie

Wat kun je met deze niveau-omschrijvingen in de volwasseneneducatie?

Gemeenten krijgen elk jaar geld vanuit de [Wet educatie en beroepsonderwijs](#) voor het inkopen van opleidingen en activiteiten gericht op basisvaardigheden taal, rekenen en digitale vaardigheden. Het gaat daarbij om taal en rekenen tot het ingangsniveau van het beroepsonderwijs (2F), NT2 tot en met het niveau van de Staatsexamens NT2 (B1/B2) en digitale vaardigheden tot Basisniveau 2.

Deelnemers die taal, rekenen of digitale vaardigheden niet op dat niveau beheersen, kunnen meedoen aan deze trajecten. De eindtermen beschrijven de leerdoelen waar in de trajecten aan gewerkt kan worden.

Het WEB-budget is niet bedoeld voor inburgeringsplichtige volwassenen.

Formele educatie

Bij formele educatie wordt met professionele docenten gewerkt aan het vergroten van basisvaardigheden volgens vastgestelde eindtermen. Soms worden daar ook vrijwilligers bij ingezet. Het traject kan worden afgesloten met een diploma. Hierbij worden de niveau-omschrijvingen voor taal, rekenen en digitale vaardigheden gebruikt zoals hierboven omschreven.

Non-formele educatie

Non-formele educatie is intentioneel en georganiseerd leren op bijvoorbeeld een school, bij een bibliotheek of buurthuis, op het werk of bij een maatschappelijke organisatie. Professionals en vrijwilligers kunnen dit aanbod uitvoeren. Een professionele docent ondersteunt daar vaak bij. Non-formele educatie is niet formeel en wordt niet afgesloten met een erkend diploma. Deelnemers kunnen wel een certificaat of bewijs van deelname krijgen. Het aanbod is gericht op het vergroten van basisvaardigheden volgens vastgestelde eindtermen. Ook hierbij worden de niveau-omschrijvingen

voor taal, rekenen en digitale vaardigheden gebruikt zoals hierboven omschreven.
De docent ziet daarop toe.

Meer lezen?

Meer lezen over formeel en non-formeel leren: [Artikel formeel en non-formeel onderwijs.](#)

Meer lezen over de kwaliteit van het aanbod in basisvaardigheden: [Handreiking Kwaliteit bij de aanpak van laaggeletterdheid.](#)